

संस्कृत कक्षा-7

द्वादशः पाठः

विद्याधनम्

1. उपयुक्तकथनानां समक्षम् 'आम्', अनुपयुक्तकथनानां समक्षं 'न' इति लिखत्—

(क) विद्या राजसु पूज्यते ।	आम्
(ख) वाग्भूषणं भूषणं न ।	न
(ग) विद्याधनं सर्वधनेषु प्रधानम्	आम्
(घ) विदेशगमने विद्या बन्धुजनः न भवति ।	न
(ङ.) सर्वं विहाय विद्याधिकारं कुरु ।	आम्

2. अधोलिखितानां पदानां लिङ्गं, विभक्तिं वचनञ्च लिखत—

पदानि	लिङ्.गम्	विभक्तिः	वचनम्
नरस्य	पुल्लिङ्.गम्	षष्ठी	एकवचनम्
गुरुणाम्	पुल्लिङ्.गम्	षष्ठी	बहुवचनम्
केयूराः	पुल्लिङ्.गम्	प्रथमा	बहुवचनम्
कीर्तिम्	पुल्लिङ्.गम्	द्वितीया	एकवचनम्
भूषणानि	नपुंसकलिङ्.गम्	प्रथमा	बहुवचनम्

3. श्लोकांशान् योजयत—

क	ख
विद्या राजसु पूज्यते न हि धनम्	विद्या—विहीनः पशुः ।
केयूराः न विभूषयन्ति पुरुषम्	हारा न चन्द्रोज्ज्वलाः ।
न चौरहार्यं न च राजहार्यम्	न भ्रातृभाज्यं न च भारकारि ।
सत्कारायतनं कुलस्य महिमा	रत्नैर्विना भूषणम् ।

वाण्येका समलङ्करोति पुरुषम्

या संस्कृता धार्यते ।

4. एकपदेन प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत—

(क) कः पशुः?	विद्याविहीनः
(ख) का भोगकरी?	विद्या
(ग) के पुरुषं न विभूषयन्ति?	हाराः
(घ) का एका पुरुषं समलङ्करोति?	वाणी
(ङ.) कानि क्षीयन्ते?	भूषणानि

5. रेखाङ्कितपदानि अधिकृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत—

- (क) विद्याविहीनः नरः पशुः अस्ति ।
प्रश्ननिर्माणं — विद्याविहीनः कः पशुः अस्ति?
(ख) विद्या राजसु पूज्यते ।
प्रश्ननिर्माणं — का राजसु पूज्यते?
(ग) चन्द्रोज्ज्वलाः हाराः पुरुषं न अलङ्कुर्वन्ति ।
प्रश्ननिर्माणं — चन्द्रोज्ज्वलाः के पुरुषं न अलङ्कुर्वन्ति?
(घ) पिता हिते नियुङ्क्ते ।
प्रश्ननिर्माणं — का नरस्य अतुला कीर्तिः?
(ङ.) विद्याधनं सर्वप्रधानं धनमस्ति ।
प्रश्ननिर्माणं — विद्याधनं कीदृशं धनमस्ति?
(च) विद्या दिक्षु कीर्तिं तनोति ।
प्रश्ननिर्माणं — विद्या कुत्र कीर्तिं तनोति?

6. पूर्णवाक्येन प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत—

- (क) गुरुणां गुरुः का अस्ति?
उ. — गुरुणां गुरुः विद्या अस्ति ।
(ख) कीदृशी वाणी पुरुषं समलङ्करोति?
उ. — संस्कृता वाणी पुरुषं समलङ्करोति ।
(ग) व्यये कृते किं वर्धते?
उ. — व्यये कृते विद्याधनं वर्धते ।
(घ) भाग्यक्षये आश्रयः कः?
उ. — भाग्यक्षये विद्या आश्रयः ।

7. मञ्जूषातः पुँल्लिङ्.ग-स्त्रीलिङ्.ग- नपुंसकलिङ्.गपदानि चित्वा लिखत्-

	पुँल्लिङ्.गम्	स्त्रीलिङ्.गम्	नपुंसकलिङ्.गम्
यथा	हाराः	अलङ्कता	भूषणम्
	मूर्धजाः	विद्या	धनम्
	पशुः	संस्कृता	सततम्
	गुरुः	कान्ता	कुसुमम्